

Dr. KOVÁCS LAJOS

EVANGÉLIUMI SZERETETSZOLGÁLATUNK EGY ÉVI MÉRLEGE

Püspöki jelentés az 1983. december 1. és 1984 november 15.
közötti időről

1. Személyi változások, kinevezések

Legutóbbi Főtanácsunk óta az egyházi központ személyzetében nem történt változás. Lelkészek körében az alábbi kinevezéseket eszközöltem: Kiss Károly baróti lelkészt 1984. március 1-től áthelyeztem Medgyesre és Várady Zoltán lókodi lelkészt április 1-től Kálnokra. Kiss Alpár akadémista lelkészjelöltet április 1-től rendes lelkésznek kineveztem Barótra. Rüszt Domokos volt brassói gyakorló segédlelkészt november 1-től segédlelkészi minőségben áthelyeztem Székelyszentmiklósrára. Gyakorló segédlelkészi megbízást adtam november 1. hatállyal Benedek Jakabnak Iklandra, Pálfi Dénesnek Brassóba és Pap Lászlónak Bözödkőrispatakra.

Énekvezéri kinevezés nem volt.

2. Nyugdíjazások

Miklós István medgyesi és Nemes Dénes kálnoki lelkészek 1984. január 1-től nyugdíjba vonultak. Miklós István kilenc évig Fogarason és 35 évig Medgyesén szolgált. Egy cikluson a volt felsőfehéri egyházkör esperese, az Egyházi Főtanácsnak és Egyházi Képviselő Tanácsnak évtizedek óta tagja. Nemes Dénes Homoródalmáson, Vargyason, Korondon, Tordán és Bölönben közel 4 évig mint segédlelkész, Kédében 5 évig és Kálnokon 38 évig mint rendes lelkész szolgált. A lelkészi szolgálatot mindketten hivatásnak tekintették. Mintaszerű családi életükkel, lélektan szerinti gyülekezeti munkájukkal egyházközségük, egyházkörük és egyházunk általános megbecsülését érdemelték ki.

Szabó Mihály homoródalmási énekvezér 18 évi hűséges szolgálat után nyugdíjba vonult. A nyugalom éveire kísérje őket Isten további áldása.

3. Püspöki tevékenységem

1983. december 25-én Sinfalván szószéki szolgálatot végeztem.

December 31-én kolozsvári belvárosi templomunkban az óévi istentiszteleten prédikáltam.

1984. január 1-én a püspöki lakásban mintegy 150 egyházi és világi vezető, valamint gyülekezeti tag és vendégek jelenlétében végbement fogadáson köszöntő beszédet dr. Erdő János egyházi főjegyző mondott. Tartalmas és az új esztendőben elvégzendő teendőinket felsoroló üdvözlőre válaszként egyházunk és népünk érdekében végzendő további munkára Isten áldását kértem.

Január 20-án részt vettem a Román fejedelemségek egyesülése évfordulója alkalmával a Nemzeti Színházban tartott ünnepeken.

Február 3-án jelen voltam az Országos Békebizottság Bukarestben tartott gyűlésén, amely kihangsúlyozta az egyházak jelentős szerepét a béke megvédéséért folytatott küzdelemben.

Február 8—9-én részt vettem a Teológiai Intézet ún. csendes napjain, amelynek végén az összes tanárok és hallgatók jelenlétében közös istentiszteleten bibliamagyarázatot tartottam.

Március 7. és 8. napjain részt vettem a kolozsvári egyházkör I. negyedévi közérdekű és teológiai tárgyú értekezletein.

Március 11-én a húsvétra előkészítő időszak első vasárnapján kolozsvári belvárosi templomunkban lelkészi szolgálatot végeztem.

Március 17-én részt vettem az unitárius hallgatók szónoklati versenyén.

Április 13—17 napjain az angol unitárius egyház Brighton tengerparti városban tartott évi rendes gyűlésen vettem részt és egyházunk nevében üdvözlő beszédet mondtam.

Május 5—14. napjain a sepsiszentgyörgyi egyházkörben megtartottuk a püspöki vizsgálat első részét Alsórákos, Olthévíz, Barót, Felsőrákos, Vargyas, Köhalom-Homoród, Homoródjánosfalva, Datk rendes-, Fogaras-Nagyszében társ-, valamint Köpec és Daróc leányegyházközösségekben.

Május 17—18-án interkonfesszionális teológiai értekezlet volt Kolozsváron, ahol hozzászólásomban ismertettem egyházunk békével kapcsolatos tevékenységét. Az értekezlet tagjai másnap meghallgatták Ștefan Pascu ny. egyetemi tanár, történettudós előadását „A romániai társadalmi és nemzeti, antifasiszta és antiimperialista felszabadító forradalom 40. évfordulója” címen.

Május 27—július 6 napjain megtartottuk a püspöki vizsgálat második részét Brassó, Kálnok, Sepsikőröspatak, Árkos, Sepsiszentkirály, Szentivánlaborfalva, Kökös, Sepsiszentgyörgy, Nagyajta, Bölön, Ürmös anya- és Bodok leányegyházközösségekben.

Június 17-én a helybeli izraelita egyházközösségnek az északerdélyi zsidóság deportálása 40. évfordulóján rendezett gyászünnepeken vettem részt, amelyen dr. Moses Rosen főrabbi tartott megemlékezést.

Június 21—23 napjain az összes romániai vallásfelekezetek által rendezett békegyűlésen vettem részt Bukarestben.

Június 24-én a bukaresti leányegyházközösségben püspöki vizsgálatot tartottunk.

Július 1-én a teológiai évváró istentiszteleten prédikáltam.

Július 5-én részt vettem a közös Protestáns Teológiai Intézetben tíz évvel ezelőtt végzett teológiai hallgatók találkozóján.

Július 15-én jelen voltam a kolozsvári belvárosi egyházközség konfirmációi ünnepélyén és az ifjakat köszöntöttem.

Július 18. és augusztus 10. között dr. Barabássy László főgondnok, dr. Erdő János egyházi főjegyző és dr. Szabó Árpád teológiai tanárral együtt részt vettem az Unitárius Világszövetség Tokióban tartott 25. kongresszusán.

Augusztus 27.—szeptember 9. napjain családommal együtt két hetes szabadságot Hargita fürdőn töltöttem.

Szeptember 21-én Budapesten feleségem közeli rokonának, Széplaki Lászlónak a búcsúztatásán temetési szolgálatot végeztem.

Október 5-én részt vettem Kolozsváron a kolozs-tordai egyházkör teológiai értekezletén.

Ugyanaznap fogadtam dr. Alan Sell-t, a Református Egyházak Világszövetségének Genfben székelő teológiai titkárát.

Október 16-án Roland Bar hollandiai katolikus püspök látogatása alkalmával Teofil Herineanu ortodox érsek által rendezett ünnepi ebéden kérésre angol nyelven ismertettem egyházunk rövid történetét és jelenlegi tevékenységét.

Október 31-én részt vettem a Protestáns Teológiai Intézet reformációi ünnepélyén, amelyen Zwingli Urlich svájci reformátor születésének 500-ik évfordulója alkalmából előadást tartott dr. Gálfy Zoltán teológiai tanár.

November 3-án temettem Pálffy Istvánt, a kolozsvári egyházközség áldozatkész tagját.

4. Püspöki vizsgálat

A vázlatos felsorolás után szeretnék a fontosabb eseményekről részletesebb áttekintést adni.

A székelykeresztúr-udvarhelyi egyházkör összes anya- és leányegyházközségeinek a meglátogatása után, ennek az évnek a tavaszán sor került a sepsiszentgyörgyi egyházkör 20 anya-, 1 társ- és 4 leányegyházközségének a meglátogatására. Ez alkalommal is a püspöki vizsgálósékeknek négy állandó tagja volt, akik mindenütt jelen voltak: a püspök, a püspök felesége, András György előadótanácsos és Tana Ferenc főszámvevő. Négy gyülekezetben velünk volt dr. Barabássy László főgondnok és 14 anya- és leányegyházközségben Szabó Sándor egyházköri felügyelő gondnok. Elfoglaltsága miatt 8 anya- és 1 leányegyházközség meglátogatásáról hiányzott Májay Endre, a kör esperese. Minden gyülekezetben az istentiszteleten imát András György előadótanácsos és egyházi beszédet a püspök mondott. Kivéve két leányegyházközséget, mindenütt keblitanácsi gyűlést tartottak, amelyen az egyházközség életéről tájékoztatást szereztünk, és az észlelt hiányosságokkal kapcsolatos szükséges utasításokat megadtuk.

Szeben, Fogaras társegyházközsége volt az első állomásunk. Egy négy éves átmeneti időszakban ennek a gyülekezetnek lelkésze is volt, de a 30-as évek végén, a hívek jelentős része a városból elköltözvén, önállósága megszűnt és ismét Fogaras társegyházközsége lett. A hívek erőteljes vágya, hogy végre birtokoljanak egy ingatlant, eddig még nem

sikerült. A Fogarason lakó Kiss Jenő lelkész az istentiszteleteket Vásárhelyi József református lelkész jóakarató támogatásával és minden lehető segítsége megadásával, a református templomban kéthetenként tartja. A hívek az istentiszteleteket és az időnkénti szeretetvendégségeket rendszeresen látogatják és az anyagi terhek hordozását szívesen vállalják.

A fogarasi egyházközség egyike azoknak a kis létszámú gyülekezeteknek, amely a hívek viszonylag nagyösszegű önkéntes hozzájárulásával egyházunkhoz való ragaszkodásával és áldozatkészségéről évtizedek óta áldott tanúbizonyságot tesz. A püspöki vizsgálószerk a fogarasi várnak szállodává átalakított egyik részében volt elszállásolva. A lelkész, Végh Imre gondnok, volt felügyelő gondnok és a keblitanács támogatásával elismerésreméltó munkát végez.

Az alsórákosi egyházközség a földrengéskor súlyosan megrongált templomát nagy áldozatkészséggel és egyházunk anyagi támogatásával teljes mértékben rendbe hozta, a lelkészi lakáson lényeges átalakításokat végzett és melléképületeit is megjavította. Javításra vár még az énekvezéri lakás. A temetőt szép rendben találtuk. Egyed Dániel lelkész a hívek példaadó támogatásával megnyugtató, eredményes munkát végez. Az ünnepi istentiszteleten Nagy Dezső református és Nuțiu Aurel ortodox lelkészek köszöntötték a püspöki vizsgálószerket.

A datki egyházközségben a templomot, a lelkészi- és énekvezéri lakásokat, valamint a temetőt szép rendben találtuk. A hívek a püspöki vizsgálat tiszteletére ősi templomukat, valamint a gyülekezeti termet kimeszelték. A városoktól távol eső egyházközség hívei buzgó templomlátogatók. Annak ellenére, hogy az esti istentisztelet késő este kezdődött, a gyülekezetnek apraja-nagyja, mondhatjuk, a helység minden mozogni tudó embere részt vett a késő éjszakába nyúlt, nagyon szép műsorral kibővült, mély, tiszta áhítatot árasztó istentiszteleten. A ki-egyensúlyozott életet élő egyházközség lelkésze Bedő Béla, akinek hitvestársa, mint a község évtizedeken át eredményesen működő tanító-nője nem régen vonult nyugdíjba. Felhívtuk a gyülekezeti teremmel rendelkező gyülekezet vezetőit szeretetvendégségek szervezésére és gyakorlására.

Olthévíz temploma nagyszerű fekvésével az egész környéket uralja. Ebben a gyülekezetben működött évtizedeken át hivatásérzettel és buzgósággal a jelenleg is az egyházközség területén élő Fülöp Árpád ny. lelkész. Az új, ifjú lelkész, Máthé Sándor irányításával a gyülekezet kívülről-belülről megjavította templomát és a lelkészi lakáson is javításokat végzett. A kör legszebb harangozó lakásával itt találkoztunk. Az énekvezéri lakás azonban alapos javításra szorul; modernizálása folyamatban van. Az egyik temető a templom körül található; annak mielőbbi bekerítését meghagyta a püspöki vizsgálószerk. A hívek áldozatkészsége kifogástalan. A lelkészi lakáshoz kapcsolt gyülekezeti teremben rendszeresen folynak a szeretetvendégségek. A református testvéregyházközség lelkésze, Szegő András majdnem végig jelen volt a vizsgálaton és az istentiszteleten üdvözlő beszédet mondott.

A baróti egyházközség lélekszáma az utóbbi években jelentékenyen megnövekedett. Két leányegyházközség és több szórvány tartozik hozzá. A hívek Kiss Károly volt lelkészü, Fazekas Dénes gondnok és Szabó Sándor buzgó felügyelő gondnok vezetésével, valamint a hívek

támogatásával az elhanyagolt állapotban levő lelkészi telket rendezték. Új lelkészük, Kiss Alpár sokat fáradozik a gyülekezet érdekében. Aznap délután meglátogattuk a *köpeci* leányegyházközséget, ahol a református egyházközség hatalmas műemléktemplomában tartottunk istentiszteletet. A testvérfelkezet vendégszerető lelkésze, Nagy Károly az istentiszteletet előre kihirdette, úgy, hogy azon kisszámú unitárius híveinken kívül mintegy 150 református is részt vett. Istentisztelet után Kiss Károlyné leányegyházközségi gondnok otthonában szeretetvendégség volt.

Felsőrákos egyike az egyházkör legtekintélyesebb egyházközségeinek. A templom előtt Kotecz József lelkész és a Fitori Miklós énekvezér vezetése alatt álló énekkar fogadott nagyszámú gyülekezeti tag jelenlétében. Ünnepi ruhába öltözött szép, nagy templommal találkoztunk; a lelkész, énekvezér és harangozó lakásai kifogástalan állapotban vannak, az egyházközség mindkét temetője be van kerítve és megfelelően gondozott. A püspöki vizsgálószerk a lelkészt az eddiginél pontosabb adminisztrációs tevékenységre hívta fel.

Vargyas, az egyházkör, Bölön mellett legnépesebb falusi egyházközsége. Gyönyörű temploma az egész környék díszé, a maga egyszerű méltóságában egyházunk egyik legszebb építészeti alkotása. A templom belső díszítése nagyszerűen juttatja kifejezésre a gyülekezet számos kiváló népi faragó- és festőművészenek alkotóképességét. A vezetőknek azonban vigyázniuk kell arra, hogy a templom további díszítése ne folytatódjék, mert az már az áhitat rovására menne. A gyülekezetben lüktető az élet. Az egyházi épületek mind rendben vannak, az egyházközség temetője megfelelően gondozott. Feltűnt, hogy egy ilyen helyen, ahol annyi kiváló alkotóművész él, a temetőben alig néhány kopjafát láthattunk. Az egyházközség díszé a gyülekezeti terem, amely megfelelően szolgálja a vallásoktatást és szeretetvendégségek tartását. Szombat délután lévén, Dimény András lelkész Máthé Vilma énekvezér támogatásával élményszerű vallásórával örvendeztetett meg. Az ünnepi istentiszteleten jelen voltak Szabó Árpád száldobosi református, Suteu Ion helybeli ortodox és Ambrus Vilmos baróti katolikus lelkészek. Az istentiszteletet gazdag műsor követte, a vegyeskarú dalárda szép énekszámokat adott elő.

Kőhalom-Homoród egyike az újonnan megszervezett egyházközségeinknek. A gyülekezet kitűnő helyen levő, minden tekintetben megfelelő egyházi épülettel és szép kerttel rendelkezik. Vass Mózes lelkész munkáját megnyugtató módon, eredményesen végzi. Boros Sándor úrmösi egyháztag az ünnepi alkalomra új szószékcoronát adományozott. A gyülekezetben a gyermekek rendszeres vallásérkölcsi tanítása eredményesen folyik. Gyakran tartanak szeretetvendégséget is. Az ünnepi istentiszteleten Szegő András református beszolgáló lelkész és Sántha Antal katolikus plébános a testvérfelkezetek üdvözlését tolmácsolta.

Homoródjánosfalva tiszta unitárius homoródmonti egyházközségeink egyike. Sajnos, lélekszáma a nagyarányú elköltözés miatt nagyon lecsökkent. Pálffy Tamás lelkész munkáját lelkiismeretesen végzi. A műemlék templom példás rendben van, a temető körül új kerítés készült. A hívek templomlátogatása buzgó, áldozatkészsége példaadó. A délutáni órákban látogatást tettünk a *daroci* leányegyházközségbe. 1944 után a községbe többek között unitárius hívek is települtek, akiknek száma 154.

Mintegy kótheti szünet után tovább folytattuk a vizsgálatot az egyházkör többi egyházközségeiben.

Brassóba egy szombati nap délutánján érkeztünk. Ez az egykor nagyszerűen megszervezett és 1936-ban megépített templommal és lelkészi lakással rendelkező erőteljes egyházközség lélekszámban közvetlenül Kolozsvár és Marosvásárhely után következik. Májay Endre esperes-lelkész és énekvezér hitvestársa hivatásszerűen végzik munkájukat a gyülekezetben. A templom kívülről-belülről megújítva fogadott. A lelkészi és segédlelkészi lakások kifogástalan állapotban vannak. Nagyon megnyugtató a gyülekezet katekizációs munkája, szakszerű foglalkozás, amelyről vasárnap délelőtt személyes tapasztalatot szereztünk. A hívek templomlátogatása megfelelő, áldozatkészsége példaadó. Májay Endréné énekvezér vezetésével állandó férfialárda működik, amelynek egyik mozgató ereje az új gondnok, Sándor Gyula lelkülete és hitbuzgósága. Nagyon eredményesek a rendszeresen megrendezett szeretetvendégségek. Tekintettel arra, hogy pontosan a püspöki látogatás napján volt az ősi szász evangélikus ún. „fekete templom“ újrafelszentelése, a vezetőség a testvérfelekezetek meghívásától eltekintett. A gyülekezet egyik irányítója Szabó Sámuel volt felügyelő gondnok, jelenleg főtanácsi tag, aki a püspöki látogatást kifogástalanul készítette elő. A gyülekezet másik erőssége dr. Fazakas Miklós volt köri felügyelő gondnok, az Egyházi Főtanács és Képviselő Tanács tagja. A püspöki vizitáción mindketten az ünnepi istentiszteleten köszöntöttek. A gyülekezet hasonló buzgó támogatója többek között dr. Dakó Bálint, az egyházkör újonnan megválasztott felügyelőgondnoka.

Kálnokot látogattuk meg elsőnek a háromszéki egyházközségek közül, amelynek új, fiatal lelkésze Várady Zoltán. A kis lélekszámú, de egységes és lelkes gyülekezet hosszú évtizedeken át volt lelkésze, Nemes Dénes nyugdíjba vonult, hátrahagyva odaadó tevékenységének számos kiemelkedő nyomát. Az egyházközség temploma és lelkészi lakása rendben vannak. Híressége ősi műemlék fatornya. A temető szépen gondozott. A volt harangozó lakásban folyik a vallásórák és szeretetvendégségek tartása. Az ifjú lelkész feladata, hogy elődje eredményes munkáját megfelelő módon, hivatástudattal folytassa. A püspöki vizsgálat meghagyta a lelkészi ügyvitel pontosabb vezetését.

Kálnoki anyaegyházközséghez tartozik az 5 km-re fekvő *bodoki* leányegyházközség, amelynek megfelelő állapotban levő templomát a hívek buzgón látogatják. A gyülekezet nagy előnye, hogy a volt lelkész, Nemes Dénes ide költözött, aki az énekvezéri szolgálatot díjtalanul végzi és a hívek összetartását munkálja.

Sepsiköröspatak kis lélekszámú, de lelkes, buzgó gyülekezete utolérhetetlen kedvességgel és szeretettel fogadott. Albert Attila lelkész és a keblitanácsosok feleségeikkel együtt az egész napot arra szentelték, hogy a püspöki vizsgálószerk tagjaival végig együtt legyenek. A templom kifogástalan állapotban van, de az orgona javítást igényel. A templomhoz a szépen gondozott bokrok között és új lépcsőkkel ellátott felvezető út áhítatot keltő, mély benyomást tevő. A tere is rendben van, de egyes sírok gondozása nem kielégítő.

Az *árkosi* egyházközség a közeli városba való sok beköltözés miatt lélekszámából lényegesen veszített, de ma is a környék vezető egyházközsége gyönyörű műemlék vártemplomával és nagyszerű lelkészi laká-

sával. A templom várfalai ma is elég erősen állanak. A gyülekezet Fekete Dezső lelkész vezetésével a püspöki látogatásra nagyszerűen felkészült. A látogatás tiszteletére és emlékére, a lelkészi lakás előtti téren 100 drb. fenyőfa-csemetét és 150 drb. díszbokrot ültettek. Az egyházközség megteremtette a régóta esedékes és nagyon szükséges gyülekezeti termet és azt szépen berendezte. A templomlátogatás megnyugtató, a hívek áldozatkészsége kiemelkedő. Nagyon eredményesek az újabban rendszeresített szeretetvendégségek. A dalárda sajnos csak alkalmosszerűen működik. Püspöki vizsgálószék meghagyta a községi temetőben pihenő lelkészek sírjainak megfelelő gondozását. Az istentisztelet után tartalmas műsor következett. A kántori lakásban a nyugdíjban levő egykori énekvezér-tanító lakik, aki az épületet nem gondozza megfelelő módon. Püspöki vizsgálószék utasította a gyülekezetet a szükséges intézkedések megtételére.

Sepsiszentkirály az egyházkör legkisebb lélekszámú, elerőtlenedett, de buzgó gyülekezete. Ifjú lelkésze, Kiss Ákos, nagy buzgósággal és sok munkával végzi munkáját. A volt énekvezéri lakáson átalakítások kezdődtek, hogy gyűlések, vallásórák tartására alkalmassá váljék. Az istentiszteleten jelen volt Imre András helybeli református lelkész. A templomból kijövő gyülekezetet dr. Fazakas Miklós üdvözölte.

Szentivánlaborfalva is a kis létszámú gyülekezeteink közé tartozik. A templomot megjavították, kívül-belül lemeszelték, és nem régen a templom előtt impozáns székelykaput emeltek és a lelkészi lakáson is javításokat végeztek. A temető megfelelően van gondozva. A gyülekezet lelkésze Nagy Zoltán. A hívek áldozatkészsége példamutató. A déli órákban megtartott istentiszteleten Lukács Béla helybeli katolikus plébános és a református egyház részéről Nagy Sándor a Komollóról beszolgáló lelkész mondtak köszönetet. A lelkész ügyvitele nem elég pontos; a hiányosságok kiküszöbölését püspöki vizsgálat meghagyta.

Kökös is azok közé az egyházak közé tartozik, amelyek a püspöki vizitációt gondosan és lelkesen készítették elő. A leégett templomot Debreczeni László tervei szerint nemrégén restauarálták. Az új kazettás, szép templom rendben van; kívülről-belülről újra meszelték, a lelkészi telek egész hosszában új kerítést építettek és a lelkészi lakáson is javításokat végeztek. A templom körüli régi temető gondozott. Szombat délután lévén, Székely János ifjú lelkész egy vallásórát mutatott be. Az istentiszteleten Kósa Ernő helybeli református lelkész és dr. Fazakas Miklós volt felügyelő gondnok tartott üdvözlő beszédet.

Sepsiszentgyörgy egyike azoknak a városi egyházközségeknek, amelynek lélekszáma az utóbbi évtizedekben erőteljesen megnövekedett. Török Áron lelkész hivatásszerűen irányítja az egyházközség életét. Adminisztrációja kifogástalan, szószéki és szertartási szolgálatait a gyülekezet tagjainak legteljesebb megelégedésére végzi.

A vasárnap délelőtti istentiszteleten Szász Tibor, a helybeli református egyházközség esperes-lelkésze és Bajka Katalin evangélikus lelkész köszöntötték a püspöki vizsgálószéket.

A délutáni órákban meglátogattuk a sepsikilyéni leányegyházközséget, amelynek hívei nagyrészt városba költöztek, így a lélekszám rendkívül lecsökkent. A súlyosan megrongálódott műemlék templom javítása folyamatban van. A napokban befejeződött a torony restaurá-

lása és a sepsiszentgyörgyi gyülekezet tagjainak valamint az egyházkör egyes lelkészeinek munkájával a templom belsejének rendezése.

Nagyajtán a Gál Jenő lelkész által lelkiismeretesen irányított gyülekezet a lelkészi udvaron díszkapuval várt. A feketehalmi lelkes szórvány hívei, Berecz Lajos gondnokkal az élen, a püspöki vizsgálat tiszteletére szegfűvel díszítették a templomot, mely olyan volt, mint egy virágerdő. A fogadtatás rendkívül meleg volt. A várfallal körülvett templomot szép rendben találtuk. A temető gondozott, a hívek áldozatkészsége példamutató, az ügyvitel kifogástalan, a templomlátogatás kielégítő. Jelen volt Pál István, az *apácai* és Péterfi Sándor, a középajtai szórvány gondnoka, valamint több gyülekezeti tag. A lelkész kiemelkedő jelentőségű, nagyszerű missziói munkát végez a szórványokban. Az ünnepi istentiszteleten szerepelt az egyházközség vegyes dalárdája. A helybeli ortodox egyházközség nevében Gugu Aurel lelkész mondott köszöntőt. Kovács Sándor magyarországi lelkész, mint a község szülöttje beszélt.

Bölonben a gyülekezet két zsoltár előadásával köszöntötte a püspöki vizitációt. A Pákey Lajos műépítész által épített nagyszabású, de nem unitárius jellegű templomot a földrengés megrongálta; annak megjavítása a főhatóság támogatásával és a hívek áldozathozatalával megtörtént. Téli időszakban az istentiszteletet a gyülekezeti teremben tartják, amelynek nem megfelelő berendezését kifogásoltuk. Felhívtuk a vezetőséget, hogy igyekezzenek a hát nélküli padokat kényelmesebb bútorzattal kicserélni. A temető rendben van. Ebben a nagy egyházközségben a templomlátogatás nagyon gyenge. Felhívtuk lelkészt és a keblitanácsot, hogy ezen a hiányosságon igyekezzenek változtatni. Az istentisztelet után tartalmas műsor következett. Şerban Paler ortodox lelkész gyülekezete üdvözlését tolmácsolta.

Ürmös volt utolsó állomáshelyünk, amely a múltban is híres volt és ma is az buzgó templomlátogatásáról és öntudatos áldozatkészségéről. A templom, a lelkészi, énekvezérij és harangozó lakások, valamint a temető rendben vannak. Fazakas Károly lelkész munkája kifogástalan. Megemlítem azonban, hogy lelkész és az énekvezér között nincs meg a szükséges összhang. Adott esetből kifolyólag püspöki vizsgálószék felhívta a figyelmet arra, hogy az úrvacsoraosztás után megmaradt bornak a templomban való elfogyasztása elfogadhatatlan. Ezzel kapcsolatban a főhatóság a gyülekezetekhez köriratot is intézett. Az istentiszteleten a vizitációt a helybeli ortodox egyházközség nevében Nuţiu Aurel lelkész köszöntötte.

A *bukaresti* leányegyházközséget, mely a sepsiszentgyörgyi egyházkörhöz tartozik az egyházak által rendezett júniusi békegyűlés utáni vasárnapon látogattuk meg. Jelen volt dr. Barabássy László főgondnok és a békegyűlésen részt vett dr. Ferencz József, a magyarországi testvéregyház püspöke. Az istentiszteleten, amelyet a szász evangélikus egyházközség jóindulatú felajánlása alapján templomukban általában havonként egyszer tartanak, a hívek nagy számban vettek részt. Az úrvacsorával egybekötött istentiszteleten Rűsz Domokos brassói segédlelkész négy ifjat megfelelő előkészítés után megkonfirmált. Az istentiszteleten résztvevő evangélikus lelkész, Günther Ambrozi megleghangú üdvözlő beszédet mondott. A gyülekezet üdvözlését Kisgyörgy Imre gondnok tolmácsolta, aki hosszú évek óta áldásos missziói munkát végez.

Fontosnak tartottam, hogy a sepsiszentgyörgyi egyházkörben végbe ment püspöki vizsgálatról, ha csak nagy vonásokban is, de beszámoljak. Megállapítottuk, hogy az ilyen vizsgálatokra nagyon nagy szükség van, és azok egyházközseink életét jótékonyan befolyásolják. A látogatással kapcsolatban a gyülekezetekben sok lényeges javítást elvégeztek, amire különben nem került volna sor. A legfontosabb azonban az, hogy a látogatás híveinket megmozgatta és hithűségükben, egyházhoz való ragaszkodásukban és öntudatukban megerősítette. Ezért az a tervünk, hogy a püspöki vizsgálatot a jövő év tavaszán a maros-küküllői egyházkör egyházközseiben Isten segítségével folytassuk.

5. *Lelkésznevelés*

A Protestáns Teológiai Intézetben a tanítás az 1983—84-ik tanév második felében is zavartalanul folyt és az új tanulmányi években is szeptember 15. óta az unitárius professzorok lelkiismeretes és öntudatos irányításával rendszeresen folyik. A tanév végi szakvizsgák a jelentkező hallgatók elégtelen felkészülése miatt csak az őszi vizsgaidőszakban sikerültek. Ezért a végzett hallgatókat két évi gyakorló segédlelkési szolgálatra csak november 1. hatállyal küldhettük ki. Az őszi vizsgaidőszakban két gyakorló segédlelkész nyert segédlelkési képesítést. A hallgatók magatartása megfelelő volt. Ifjaink a tanév kezdetén két héten át közmunkát végeztek. Rendszeresen folytak a reggeli istentiszteletek, amelyek a gyakorlati képzést nagymértékben elősegítik. A bibliaórák a professzorok irányításával rendszeresen tartatnak. Az első félév végi ún. csenden napokon Fazakas Endre dicsőszentmártoni lelkész „A teológiai hallgatók lelki közösséggé formálódásának jelentősége a gyülekezet és egyház szolgálatára való felkészülésben” címen, Kászoni József homoródszentmártoni lelkész „Az önismeret szerepe a teológiai hallgatók életében” és Kovács István homoródújfalvi lelkész „A szabad idő, mint az önképzés lehetősége a teológiai hallgatók életében” címen tartottak előadásokat és mindhárman bibliamagyarázattal is szerepeltek. A csendes napok eredményesen illeszkedtek a lelki nevelés irányába. A szónoklati verseny első díját Pálfi Dénes IV. éves, második díját Kovács István III. éves hallgató nyerte. A bennlakás felügyelője és a lelki nevelés vezetője dr. Szabó Árpád professzor volt. Hallgatóink mindannyian végeztek legációi szolgálatokat, a beérkezett jelentések szerint általános megelégedésre. A legátust fogadó lelkészeknek hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Annak ellenére, hogy az utóbbi években állandóan nőtt és jelenleg nagy összeget képvisel a Teológiai Intézet fenntartásához igényelt anyagi hozzájárulásunk, igyekszünk a kötelezettségünknek eleget tenni, hogy hallgatóink lelkési szolgálatra való felkészítése zavartalanul történhessék. Hálás köszönetünket nyilvánítjuk dr. Erdő János főjegyzőnek, aki egyházunk iránti nagy szeretetéből vállalta, hogy nyugdíjas minőségében ebben az évben is díjtalanul ellássa tanszéke óráit, amíg az állás betöltése lehetővé válik.

6. *Békevédelmi tevékenység*

Június 21—23. napjain az összes hazai vallásfelekezetek rendezésében Bukarestben nagyfontosságú békegyűlés folyt le, amelyen egyházunk képviselőiben a püspök, dr. Erdő János főjegyző és dr. Barabássy László főgondnok vettek részt. Hivatalos meghívót küldtünk Diether

Gehrmann-nak, az Unitárius Világszövetség főtitkárának és dr. Ferencz Józsefnek, a magyarországi testvéregyház püspökének. Ez utóbbi a gyűléseken részt vett és fel is szólalt; a főtitkár elfoglaltsága miatt írásban küldte el köszöntését. Számos külföldi egyház, köztük a Vatikán is elküldte képviselőit erre a fontos találkozóra. Én hozzászólásomban többek között ezt mondtam: „A béke a hitnek is problémája. Az élet Isten ajándéka, értékek megvalósításának eszköze. Annak elengedhetetlen feltétele az élet. A béke védelme ezért nem csupán jog, hanem elsődrendű kötelesség is, mert az élet védelmét jelenti. Mi hiszünk az ember hivatásában és ezért az életet választjuk és szolgáljuk. Hisszük és hangsúlyozzuk, hogy béke nélkül se Istent, se felebarátainkat nem szolgálhatjuk. Az Unitárius Egyház hitét és valláserkölcsi életprogramját több mint négy évszázados történelme óta mind a mai napig, a Jézus tanításaiban megfogalmazott életeszmeny határozza meg. Ennek szellemében ismétljük a mindig időszerű jézusi mondást: »Boldogok a békességre igyekezők, mert ők Isten fiainak mondatnak.« Elsődrendű kötelességünk tehát, hogy hazánk összes vallásfelekezeteivel együttműködve, mi, az unitárius egyház vezetői és hívei az evangélium szellemében dolgozzunk és imádkozzunk azért, hogy az emberiség békével kapcsolatos nemes törekvései győzzenek a gyűlöletet, bosszút, meg nem értést árasztó, háborút, pusztulást és végtelen szenvedéseket előkészítő, romboló, lelketlen szellem felett.“

7. Lelkésztovábbképző tanfolyam

A tanfolyamról az E. K. Tanács általános jelentése részletes tájékoztatást közöl. Csupán azt szeretném ezzel kapcsolatban kihangsúlyozni, hogy, bár lelkészeink állandó továbbképzése a negyedévenként és körönként rendszeresen tartott teológiai értekezleteken eredményesen folyik, szükséges a lelkészeknek a teológiai tudományok legújabb eredményeiről való időnkénti tájékoztatása, valamint a teológus évek idején hallottak felfrissítése. Ennek a III. tanfolyamnak a tartása is eredményesnek bizonyult és azt a jövőben is folytatnunk kell.

8. Külföldi kapcsolatok

Ennek az évnek a folyamán is fenntartottuk külföldi kapcsolatainkat. Amint már említettem, április havában részt vettem az angol unitáriusok évi közgyűlésén, amely rendszerint közel egy hétig tart és az ottani egyházi élet kiemelkedő eseménye. Főtitkárunk, Roy Smith a gyűlés tagjainak részletesen beszámolt az elmúlt ősszel egyházunknál tett hivatalos látogatásáról. Jó néhány egyházközségünk meglátogatása és egyházunk vezetőivel való bensőséges tárgyalásai során szerzett tapasztalataival kapcsolatban a romániai Unitárius Egyház életéről és működéséről nagyon kedvezően nyilatkozott.

Ennek az esztendőnek, külföldi kapcsolatainkat illetően, legjelentősebb eseménye az Unitárius Világszövetségnek Tokióban, Japán fővárosában megtartott 25. kongresszusa volt. Tárgysorozatunkban szerepel az erről szóló beszámoló. Ezért annak kiegészítéseképpen csupán néhány, a jelentésben nem szereplő dologra szeretnék egészen röviden kitérni. Világszövetségünk ezelőtt 84 esztendővel az észak-amerikai Bos-

tonban létesült és annak a legelső időkben kifejezetten unitárius jellege volt. Ez idővel háttérbe szorult, de továbbra is magába foglalni kíván minden haladó szellemű keresztény vallásos szervezetet. Az 1969-ben Bostonban tartott kongresszus határozata alapján aztán a Világszervezetben nemkeresztény, haladó szellemű vallásos tagegyházak is helyet kaptak, többek közt a csupán néhány évtizeddel ezelőtt alakult, de ötmillió hívőt számláló Rissho Kosei-kai nevű haladó buddhista szervezet. Ennek elnöke Nikkyo Niwano, aki 1974-ben egyházunkat is meglátogatta. Mint az IARF 1981-ben megválasztott elnöke, meghívta az Unitárius Világszövetséget, hogy legközelebbi kongresszusát Japánban tartsa. A kongresszus megszervezése, a küldöttek ellátása és a róluk való gondoskodás a lehető legmagasabb fokon történt. A vallásos szervezet több száz tagja rendszeres nyelvtanulással és kiképzéssel készült a kongresszusra. A figyelmesség, udvariasság és szolgálatkészség páratlan volt. Az egyik épület, amelyben a gyűlések folytak, egy ötezer embert befogadó teremmel rendelkezik, az ún. Szent Csarnok-ban (Sacred Hall) pedig, ahol a vasárnapi istentisztelet volt, 7000 ember számára van ülőhely, s az teljesen megtelt. Az ünnepélyes megnyitón egy japán egyetemi tanár által tartott ún. kulcs-előadásra Világszövetségünk vezetősége nevében egy kb. 15 perces angol nyelvű előadásban én válaszoltam, megköszönve a meghívást. Előadásomban megemlítettem, hogy a romániai Unitárius Egyház a Világszervezetnek megalakulása óta tagja. Elmondottam, hogy egyházunk eredete, mint a reformáció radikális terméke, visszanyúlik a 16. század második felére. Megalapítója és első püspöke Dávid Ferenc volt, akinek a sugallatára az erdélyi fejedelemség Tordán tartott országgyűlése, 1568-ban a történelem folyamán először mondotta ki a lelkiismeretnek a hit dolgaiban való szabadságát, egy olyan korszakban, amikor a többi európai országokban a legvéresebb üldözés folyt és sok nagyszerű embernek vallásos meggyőződéséért életét kellett feláldoznia. Dávid Ferenc múlhatatlan érdemeként hangsúlyoztam, hogy egyházunk alapítója igyekezett közös nevezőre hozni a 16. század két nagy szellemi mozgalmának, a humanizmusnak és reformációnak igazi értékeit, kibékítve az értelmet az érzelmmel, a vallásos áhitatot a józan ésszel, a hitet a tudománnyal, előtérbe helyezve a mások hitfelfogása iránti türelmet. Ezáltal meghatározta a soha meg nem szűnő reformáció és tiszta humanizmus mindig időszerű életprogramját. Megelégedéssel juttattam kifejezésre, hogy a Világszövetség tagegyházai történelmük folyamán lényegében ezt a Dávid Ferenc tanításaiból sugárzó haladó szellemet képviselték és képviselik mind a mai napig gondolkodásukban és cselekedeteikben, egymástól sok tekintetben különböző hagyományaik és hitbeli felfogásuk ellenére is.

Örömmel jelentem, hogy a Világszövetség új elnöke, Roy Smith az Angol Unitárius Egyház főtitkára, egyházunk nagy tisztelője és barátja lett, aki a jövő esztendőben ebben az új minőségében hivatalos látogatást óhajt tenni egyházunkban.

9. *Kiadványok*

A Keresztény Magvető 1984. 1. száma új köntösben megjelent és 2. száma is nyomdában van. Rövidesen újra megjelenik a Kis Biblia, változatlan tartalommal.

10. Halottaink

Dr. Fazakas Miklósné Kedei Julianna, a székelykeresztúr-köri unitárius élet egyik vezető személyiségének özvegye 1983. december 2-án, 92 éves korában Székelykeresztúron elhunyt. Temetésén a szolgálatot Báró József köri esperes végezte.

Dr. Gyulafalvi Tamásné dr. Gyergyay Judit orr-fül-gége szakorvos, néhai dr. Gyergyay Árpád professzor leánya, az Egyházi Főtanács tagja december 27-én, 71 éves korában, Zilahon. Sírjánál a szolgálatot őszentendő délutánján én végeztem.

Gál Jenőné Dombi Eszter egyházunk volt buzgó énekvezér-tanítójának özvegye, nyugdíjas tanítónő, Gál Jenő nagyajtai lelkészünk édesanyja, 1984. március 12-én 87 éves korában Homoródszentmártonban.

Id. Szász Dénes volt bözödi lelkész, március 22-én, életének 98. évében. Több mint félévszázadon át hűséggel szolgálta gyülekezetét. Egyházunk legidősebb nyugalmazott lelkésze volt. Bözödön helyezték örök nyugalomra. Temetésén a lelkészi szolgálatot Kelemen Imre ny. lelkész végezte.

Dr. Erdő Jánosné Darkó Klára volt középiskolai tanár, egyházi főjegyzőnk hűséges hitvestársa, július 17-én, Kolozsváron, 72 éves korában. Temetésén a lelkészi szolgálatot dr. Szabó Árpád teológiai tanár végezte.

Nagy Domokos ny. lelkész augusztus 1-én, 82 éves korában, Várfalván. Működését a székelykeresztúri főgimnázium felügyelőjeként kezdte. 15 évig Verespatakon és 27 évig Várfalván hűséggel, evangéliumi lelkülettel szolgált. Temetésén a lelkészi szolgálatot Székely László, nyugdíjpénztárunk vezetője végezte. Az egyházkör nevében Benedek Sándor esperes búcsúztatta. Az egyetemes egyház részvétét dr. Gyarmathy Árpád főgondnok tolmácsolta.

Máthé Sándor ny. lelkész november 14-én, Sárfalván, Kovászna megyében, 82. életévében. Két évig felügyelő tanárként működött a székelykeresztúri főgimnáziumban, utána 46 évig szolgált újszékelyi egyházközségünkben. Egész lelkészi tevékenysége hűséges és eredményes volt. Temetésén a szolgálatot Nagy Zoltán laborfalvi lelkész végezte, a sírnál az egyházkör nevében Török Áron sepsiszentgyörgyi lelkész búcsúztatta, az egyetemes egyház részvétét Székely László nyugdíjintézetünk vezetője tolmácsolta.

Elhunyt kedves hittestvéreink emlékét szívünk mélyén kegyelettel őrizzük.

Amint jelentésemből kitűnik és az Egyházi Képviselő Tanács általános jelentése is bizonyítja, a legutóbbi Főtanácsunk óta eltelt közel egy esztendő folyamán is igyekeztünk egyházunk életének irányítását Istenbe vetett bizalommal, hivatástudattal és kötelességteljesítéssel végezni. Mindent elkövettünk azért, hogy a segítségre szoruló, kis lélekszámú egyházközségeket segítsük és a templomot javító, lelkészi lakást építő gyülekezeteket a lehetőség határain belül anyagilag támogassuk. Állandó gondunk a nagy lélekszámú egyházközségek ősztönzése új lelkészi állások megszervezésére, hogy a falusi egyházközségekből városra költözött híveink lelki gondozása az új körülmények között is lehetővé váljék. Megnyugvással állapítjuk meg, hogy az egyházközségek vallás-erkölcsi életében hanyatlást nem tapasztalunk, és híveink áldozatkészsége megnyugtató, sok esetben példaadó. A lelkészek munkájával kap-

csolatban igényeink magasak; ezért néhány esetben kénytelenek voltunk őket hivatásuk teljesítésére erőteljesen figyelmeztetni.

Munkánkat csak úgy végezhattük eredményesen, hogy az egyházi központ tisztviselői és alkalmazottai, egyházi főjegyzővel és előadótanácsosokkal az élen, teológiai tanárok, főgondnokok, felügyelőgondnokok, esperesek, lelkészek és a keblitanácsok gondnokai vezetésével hitűséggel, buzgósággal és szeretettel támogattak.

Mindezt hálásan megköszönve, kérem Istenünket, édes jó Atyánkat, hogy jóságával, szerető gondviselésével öleljen át ezutáni életünkben is és áldja meg minden öneki tetsző, töretlen hitből fakadó, feltétlen hűséget és igaz emberséget árasztó nemes törekvésünket és evangéliumi szellemű cselekedetünket.

GELLÉRD IMRE

A PRÉDIKÁCIÓ CÉLKITŰZÉSE

Íróasztalomnál ülök. Elöttem a Biblia, vázlatfüzet, bibliai szókönyv és írópapír. Gondolkodom. Jön a vasárnap, prédikálnom kell Vázlatfüzetem felkínálja a témát, a szókönyv a textust. Egyezik a kettő vajon? Nagyjából igen s ez megnyugtat. Hátra van még egy lényeges feladat: a cél kitűzése. Tulajdonképpen mit akarsz a textusban adott tárggyal? — kérdezi bennem a professzionális lelkiismeret. — Kifejteni, tételekre bontani, a főtételt terelógátlások közé kényszeríteni s aztán így vinni a cél felé. De mi a cél? Itt egyelőre elakadok. Érzem, hogy ez a kérdés a prédikációírás idegpontja. Mi is hát a cél? Tarka madárraj röppen elém — célfogalmak fellege. Félórák telnek el, amíg a rajból az enyémet megfogom. Végre megvan! Indulhat a homiletikai szerkesztés munkája, az anyag megformálásának izgalmas művelete.

Nem tudom más hogy van, de nekem a cél kitűzése és megfogalmazása a legtöbb gondot okoz. Tárgy, téma, textus mind könnyen adódnak, de a konkrét, jól és könnyen meghatározható célokért nagyon is meg kell kínlódnom. Minden tárgy utal bizonyos cél felé, s ha ez a tárgyszabta cél pont az enyém, eltölt az öröm. Ám de hányszor van fordítva: a tárgymutatta cél nem az én célom vagy legalábbis nem a mának a célja. Ilyenkor vagy a tárgyat kényszerítem a célhoz, vagy a célt a tárgyhoz. Eredmény: egy mesterkél, erőltetett, oxigénnel és retorikai masszázssal éltetett prédikáció. Tíz éves lelkészi szolgálat volt már mögöttem, amikor rájöttem a dolog nyitiára. Nem magamtól jöttem rá — egy építészbarátom tanított meg. Most is hallom a szavát: Első mindig a cél, az, hogy mit akarok építeni. Ezért legelőbb a tervet készítem el, ezután a költségvetést és ezek alapján rendelem meg az anyagot. Igen, az első a cél. A cél a prédikációépítés domináns tényezője, s mint ilyen, minden mást megelőz. Nem a tárgy szabja meg a célt, hanem a cél a tárgyat.